

Anna Oleszak

„Zawodoznawstwo. Wiedza o
współczesnej pracy”, Zdzisław Wołek,
Warszawa 2013 : [recenzja]

Edukacja Humanistyczna nr 1 (30), 241-243

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

siebie ilustracje graficzne pasującymi do swoich potrzeb. Będziesz tworzył swoje własne zasady, które będą najlepsze dla twoich celów³. Sprecyzowane informacje, jak wykorzystać, jak budować *Idea maps*, a jednocześnie wskazanie zalet każdego rozwiązania praktycznego – dają szeroki wachlarz zastosowań tej techniki także w edukacji. Każde rozwiązanie praktyczne opatrzone jest listą zalet, wskazań do praktycznej realizacji. Nauka tworzenia *Idea maps* jest zaprezentowana w ośmiu krokach-lekcjach. Najważniejszym elementem, cennym dla wspomagania uczenia się zarówno dzieci, jak i dorosłych, jest stworzenie sytuacji, w której wymuszone jest myślenie samodzielne, koncepcyjne oraz twórcze myślenie wsparte wizualizowaniem wiadomości. Do tworzenia *Idea maps*, jak i *Mind maps* stworzono wiele programów i aplikacji komputerowych. Są one łatwym i szybkim w wykorzystaniu narzędziem graficznym do wizualnej ilustracji pomysłów. Do książki dołączono płytę z programem Mindjet Mindmanager, która pozwala czytelnikowi wykorzystać omawiane w książce programy do wykorzystania dla *Idea maps*.

Propozycja J. Nast jest ciekawym uzupełnieniem popularnych poglądów T. Buzana. Pokazuje szersze spektrum wykorzystania myślenia wielokierunkowego, wizualizacji wiadomości i twórczego budowania nowych rozwiązań. Szanuje czytelnika, daje mu prawo do indywidualnych rozwiązań, pokazując proces uczenia się jako atrakcyjną, pozbawioną stresu drogę odkrywania własnej twórczości. *Idea maps* stanowią bardzo wartościową technikę pracy studentów na zajęciach, której wykorzystanie stale udoskonalam we własnej pracy pedagogicznej. Szkoda, że książka J. Nast nie jest dostępna w języku polskim, gdyż zalety proponowanych rozwiązań znalazłyby uznanie wielu pedagogów oraz trenerów biznesu.

Dorota Ciechanowska

Zdzisław Wołk
Zawodoznawstwo. Wiedza o współczesnej pracy
Wydawnictwo Difin, Warszawa 2013,
ss. 245

Autor pozycji *Zawodoznawstwo. Wiedza o współczesnej pracy* – Zdzisław Wołk – jest profesorem doktorem habilitowanym nauk społecznych. Od 35 lat związany jest z Uniwersytetem Zielonogóskim. Kierował Instytutem Pedagogiki Społecznej na WSP, był jej prorektorem, a potem prorektorem Uniwersytetu Zielonogóskiego. Dziś kieruje Katedrą Pedagogiki Społecznej na Wydziale Pedagogiki, Socjologii i Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Zielonogóskiego.

Profesor Wołk jest od wielu lat pomysłodawcą i uczestnikiem ogólnopolskich programów badawczych poświęconych aktywności pracowniczej, aktywizacji zawodowej oraz pomocy społecznej. W ramach dociekań naukowych zajmuje się humanistycznymi aspektami pracy zawodowej, kulturą pracy i poradnictwem zawodowym.

³ J. Nast, *Idea mapping. How to Access Hidden Brain Power, Learn Faster, Remember More, and Achieve Success in Business*, Hoboken, New Jersey 2006.

Profesor Zdzisław Wołk jest autorem licznych ekspertyz dotyczących poradnictwa zawodowego czy rekomendacji traktujących o aktywizacji zawodowej bezrobotnych. Profesor jest autorem takich książek jak: *Kultura techniczna uczniów liceów ogólnokształcących*, *Kultura pracy*, *Poradnictwo zawodowe w edukacji młodzieży*, *Osoba długotrwale bezrobotna jako klient oporujący*, *Całozyciowe poradnictwo zawodowe dla służb zatrudnienia*, jak również ponad 150 artykułów naukowych i popularnonaukowych oraz kilkunastu prac zbiorowych.

Profesor jest także członkiem rady naukowej UTW w Zielonej Górze i działa w radach redakcyjnych czterech czasopism o zasięgu ogólnopolskim.

Treść opracowania *Zawodoznawstwo. Wiedza o współczesnej pracy* ma zakres interdyscyplinarny. Zawodoznawstwo posiada liczne związki z już wyodrębnionymi naukami o pracy ludzkiej, autor czerpie więc z wiedzy i doświadczenia takich dziedzin, jak: socjologia pracy, pedagogika pracy, psychologia pracy czy fizjologia pracy.

Struktura recenzowanej książki, zaopatrzonej wstępem autora, zawiera cztery rozdziały. Rozdział pierwszy traktuje o istocie społecznego podziału pracy. Przedstawiona została charakterystyka pracowników i stanowisk pracy oraz podjęta została próba znalezienia optymalnych form organizacji pracy firmy w gospodarce rynkowej, wskazując na liczne przykłady rozwiązań organizacyjnych stosowanych w innych krajach Unii Europejskiej.

Rozdział drugi podkreśla rolę i wpływ pracy zawodowej na rozwój osobowy człowieka oraz akcentuje znaczenie podmiotowego traktowania człowieka w pracy. Autor ukazuje w nim również sylwetki pracownicze w XXI wieku.

Rozdział trzeci traktuje przede wszystkim o wymaganiach, z jakimi przyjdzie się zmierzyć osobie pracującej. Przedstawiono katalog zagrożeń, trudności i problemów związanych ze współczesną pracą zawodową. Autor nie zapomniał także zwrócić uwagi na instytucje i formy wspierania pracowników w wyborze i realizacji kariery zawodowej.

Ostatni rozdział dotyczy pojęcia zakładu pracy jako miejsca nie tylko realizacji zadań zawodowych, ale i środowiska formalnych i nieformalnych relacji interpersonalnych. Autor wyraźnie podkreśla socjalną i społeczną funkcję zakładu pracy obok produkcyjnej czy edukacyjnej.

Niezwykłą wartością książki jest odniesienie się do aktualnych i najnowszych tendencji na współczesnym rynku pracy. Autor prezentuje problematykę środowiska pracy w całej złożoności. Czytelnik może zaznajomić się z wybranymi problemami związanymi ze współczesną pracą zawodową, postrzeganymi zarówno od strony osoby dopiero aspirującej, bezrobotnej, jak i tej już wykonującej pracę. Autor wskazuje złożoność i uwarunkowania oraz rolę pracy na poszczególnych etapach życiowej drogi. Wiele uwagi autor poświęcił usytuowaniu pracownika w środowisku pracy, cechom tego środowiska i ich znaczeniu dla wykonywanej pracy, a także cechom samego pracownika, które bez wątpienia mają wpływ na przebieg jego zawodowej kariery.

W mojej ocenie na szczególną uwagę zasługuje rozdział zatytułowany *Człowiek w obliczu pracy zawodowej*, w którym autor wyraźnie akcentuje podmiotowość pracownika w szerokim kontekście. Nie tylko w teorii, ale i w praktyce organizacyjnej dostrzega się coraz bardziej to, co niepowtarzalne, twórcze, podmiotowe. Szczególną uwagę zwraca się na predyspozycje, umiejętności, wiedzę i doświadczenie pracownika, które w dzisiejszych czasach w zasadniczym stopniu wpływają na powodzenie organizacji. Pracownicy stanowią unikatowy i niepowtarzalny zasób decydujący o charakterystycznych cechach organizacji. To dzięki pracownikom organizacja poddawana jest procesowi nieustannego uczenia się, a to z kolei warunkuje jej przetrwanie i rozwój. Bez udziału człowieka wszelkie materialne środki pracy pozostają bezużyteczne, zbędne, niewykorzystane, gdyż tylko człowiek potrafi z ich pomocą wytworzyć dodatkową wartość.

Zawodoznawstwo jest stosunkowo nową dziedziną wiedzy, wprowadzoną już w niektórych uczelniach wyższych jako przedmiot kształcenia, zwłaszcza pedagogów pracy i doradców zawodowych. Szerokie i interdyscyplinarne podejście autora do tematu sprawia, że odbiorcami pozycji *Zawodoznawstwo. Wiedza o współczesnej pracy* mogą być osoby zainteresowane zarówno teorią, jak i praktyką zawodoznawstwa. Książka adresowana jest więc do osób zajmujących się zawodowo problemami pracy z ludźmi (kierownicy, pracownicy kadr, czy pedagodzy, psycholodzy lub socjolodzy pracy), jak i studentów pedagogiki, psychologii i socjologii, specjalizujących się w doradztwie zawodowym, na poziomie studiów licencjackich lub magisterskich. Może być przydatna również dla pracowników urzędów pracy, ośrodków kształcenia, dokształcania, doskonalenia i samodoskonalenia zawodowego młodzieży i dorosłych, jak również pracowników poradni psychologiczno-pedagogicznych i zawodowych.

Dodatkowym atutem pozycji, szczególnie dla czytelnika rozpoczynającego dopiero studiowanie, ma zamieszczony na końcu książki słownik podstawowych terminów. Zwięzłe i proste definicje pozwalają czytelnikowi na lepsze zrozumienie fragmentu tekstu i mogą służyć jako przyczynek do dalszych, głębszych studiów.

Zawodoznawstwo mieści w sobie cały szereg ogólnych i szczegółowych zagadnień oraz tematów badawczych. Stąd trudno było profesorowi Wołkowi dotknąć wszystkich problemów związanych z pracą zawodową, niemniej jednak udało się autorowi podkreślić złożoność funkcjonowania człowieka w środowisku pracy. W niewielkiej rozmiarach książki autor podejmuje mnóstwo problemów, a wśród nich – problemów niełatwych.

Książka profesora Wołka jest sumą wiedzy z zakresu zawodoznawstwa i pozwala uważnemu czytelnikowi zrozumieć naczelną przesłania tej dziedziny wiedzy. W moim odczuciu pozycja *Zawodoznawstwo...* spełnia w założeniach swoistą rolę „przewodnika”.

Zaletą książki jest trafnie dobrana tematyka, obejmująca kompleksowo zasadnicze problemy dyskutowane zarówno w gronach ekspertów, jak i w kręgach rodzinnych, ponieważ są silnie związane z codziennymi sprawami zwykłych ludzi. Jak długo będzie istniał człowiek i społeczeństwo, tak długo będzie istniała praca, zawody, i tak długo będą pojawiały się nowe narzędzia pracy oraz będą powstawały innowacyjne wytwory zawodowej pracy człowieka. Oznacza to, że zawodoznawstwo jest dziedziną wiedzy naukowej, przed którą stoją pewne i długofalowe badania naukowe, rozwój, usamodzielnienie się oraz zapewniony popyt społeczny na wiedzę zawodoznawczą. Książka profesora Wołka idealnie wpisuje się więc w aktualne zapotrzebowanie i trendy na rynku. Pozycja wyróżnia się atrakcyjnym sposobem przekazywania treści dostosowanych do potrzeb dzisiejszych czasów. Polecam lekturę.